

Datum: 05.08.2021

Medij: Nedeljnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Aleksandar Đuričić

Teme: mađarski filmski, dramski, pozorišni umetnici

Naslov: Nekada se iz publike čuje: "A, kako je film težak!" Nije film težak, težak je život..

Napomena:

Površina: 2194

Strana: 34,35,36,37

N | REPORTAŽA FILMSKI FESTIVAL PALIĆ

Nekada se iz publike čuje: „A, kako je film težak!“ Nije film težak, težak je život...

Stanovnici ovog kraja kažu: kada je Bog rešio da napravi mesto za filmski festival, odabrao je baš Palić. Kroz ovu filmsku šumu prodefilovale su mnoge zvezde evropskog filma od Jiržija Mencla, Makavejeva, Gordana Mihića, Andžeja Vajde, Angelopulosa, Kusturice i Mihalkova, Žilnika, Mirjane Karanović i Roja Andersona, Eve Ras i Zorana Simjanovića...

Piše Aleksandar Đuričić

Fotografije: Ivica Vojnić, Igor Irge, Nikola Tumbas

Ima jedno jezero i jedan festival. Jezero je mnogo starije, festival je tek navršio 28 godina. Jezero je naoko čarobno ali zagadeno, u svoje skute već dugo ne prima kupače. Festival doživljava puni provat, tu između jezera i šume, sa teritorije koja nije upisana u parcelu Evropske unije emituju se svakog jula najnovija ostvarenja evropske kinematografije.

Nema mnogo takvih mesta, stanovnici ovog kraja kažu, kada je Bog rešio da napravi mesto za filmski festival, odabrao je baš Palić. Kroz ovu filmsku šumu prodefilovale su mnoge zvezde evropskog filma od Jiržija Mencla, Makavejeva,

Gordana Mihića, Andžeja Vajde, Angelopulosa, Kusturice i Mihalkova, Žilnika, Mirjane Karanović i Roja Andersona, Eve Ras i Zorana Simjanovića... Spisak je nepregledan.

Samo ove godine prikazano je oko 130 filmova u više selekcija, bilo je 170 filmskih gostiju i stotinak novinara, a ovo-godišnja dobitnica nagrade „Aleksandar Lifka“ Milena Zupančič, koja je na Paliću boravila dvadesetak sati, pri odlasku rekla je svojoj koleginici i prijateljici Miri Banjac: „Nikada u ovako kratkom vremenu nisam osetila veću količinu ljubavi.“

Pričala je Milena tog dana za ručkom kako je poslednjih decenija malo radi-

la na filmu u Sloveniji jer im smeta što je ona jugoslovenska zvezda. Nije ona sebe naravno nazvala zvezdom, ali kontekst je taj, nacionalni obori ne trpe nešto što preuzilazi okvire granica. A to rade i Milena Zupančič i Palić. Smejala se, a taj osmeh je nezaboravan, dok je pričala kako joj se povremeno javi bivši muž Ratko Polič uveren da će jednog dana da mu jave kako je skončala na nekoj od mnogobrojnih pozorišnih scena, diljem regiona (kako se to sada kaže) na kojima igra svom snagom. Sa Milenom smo tog vrelog dana razmatrali i nove globalne trendove, smeta joj što je pušenje postalo neprihvatljivo na većini mesta.

Datum: 05.08.2021

Medij: Nedeljnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Aleksandar Đuričić

Teme: mađarski filmski, dramski, pozorišni umetnici

Naslov: Nekada se iz publike čuje: "A, kako je film težak!" Nije film težak, težak je život..

Napomena:

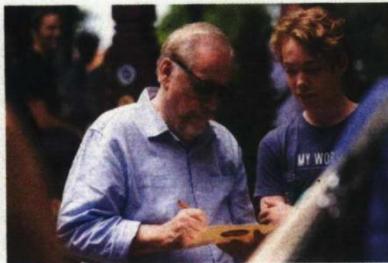
Površina: 2194

Strana: 34,35,36,37

Ken Rasel

Brajan Koks

Ken Louč

Žan Mark Bar

"Volim da pušim, i to planiram da radim do kraja."

U ovom stavu zdušno ju je podržala Mira Banjac, paleći cigaretu sa muštilkom.

Milena se prisjetila kako je bilo teško kada se Jugoslavija raspala, kako su u jednom trenutku bile prekinute telefonske veze, pa se sa prijateljima iz već bivše Jugoslavije nalazila u Amsterdamu da se vide i ispričaju. A kada su tih turobnih devedesetih opet proradili telefoni, neizmerno se obradovala kada je sa druge strane čula Nedu Arnerić, koja je samo uzdahnula: „Evo, sada ponovo možemo da pričamo.“

Mira Banjac, dobri duh Paličkog festivala, iz svog krčaga sećanja je tog popodneva izvukla Mihiza, Ružicu Sokić, Gagu Nikolića, Zorana Radmilovića. I opet se zavrtaela priča o pušenju, o tome kako je Mihiz bio „šibicar“, cigarete je palio šibicama i svima je kraq šibice, džepovi i fioke bili su mu uvek puni kutija sa šibicama. Pomiclio sam: „Zupančić (74) i Banjac (91), borkinje (kako se to sada kaže) za slobodu duvanskog dima.“

Pričale su dve dive o svemu, pa i o smrti. Neizbežna je ta tema - takva su vremena, kao da se prebrojavamo. Nabrajale su od koga su se sve nedavno oprostile.

„Je l' znate kako Slovenci kažu: 'Seka se u twojem gozdu. Seća je u twojoj šumi',“ rezimirala Milena.

Kada su na konferenciji za štampu prilazili da joj čestitaju na nagradi, Milena bi se osmehnula, a taj osmeh je nezaboravan, i rekla: „Hvala, mada bi mi u ovim godinama najviše prijalo da dobijem nagradu za mladu, perspektivnu glumicu.“

I to je jedna od posebnosti ovog festivala što sa najvećim zvezdama možete da ruke na nekom od salaša, da neobavezno razgovarate, da budete bliski.

RAZGOVOR SA MAJMUNOM

Ove godine, „Lifku“ za doprinos evropskoj kinematografiji dobio je i jedan od vodećih nemačkih reditelja Kristijan Pe-

SVAŠTA SMO PROBALI, DA
BUDEMO I NACIONALNI I
INTERNACIONALNI, MENJALI
SMO ŽIRIJE, DOSTA SMO
EKSPERIMENTISALI. KADA
JE TAJ ROK PROŠAO, 2003.
GODINE, SELI SMO DA VIDIMO
KUDA DALJE I USTANOVILI SMO
DA TREBA DA BUDE FESTIVAL
EVROPSKOG FILMA. TO JE BILA
DOSTA ŠOKANTNA ODLUKA, SA
SVIH STRANA SE ČULO: 'A KO
ĆE TO DA GLEDA?'ZNALI SMO
I MI DA JE TAKAV REPERTOAR
SAMO ZA OZBILJNE FILMOFILE,
ČAK I KADA JE BESPLATNA
PROJEKCIJA U BEOGRADU NE
DOĐE MNOGO LJUDI

Rale Zelenović

cold. U nekom trenutku je pitao gde ima menjačnica, devojka iz službe za goste je rekla: „Sve zavisi od toga koliko novca želite da zamenite.“ Pecold joj je dao novac da mu razmeni, ona se nasmešila: „Ako se više ne vidimo, želim vam sve najbolje.“ Ozbiljno se nasmejao. Njega u Berlinu ne može nikо da vidi osim publika na preskonferenciji i kada neki uticajni novinar preko distributera zakaže desetak minuta intervjuja. Na Paliću mu devojka honorarno zaposlena u Službi za goste razmenjuje novac. To je taj šmek.

Pecold je dosta šetao Palićem, obilazio je parkove koji liče na male muzeje na otvorenom i neko mu je rekao da će na jednoj klupi stajati pločica sa njegovim imenom. Blago rečeno - bio je zatečen, nije mogao da se otrgne utisku da će uvek biti nadohvat ruke ljubiteljima filma, po red klupa na kojima se nalaze imena Mihalkova, Kena Rasela, Makavejeva...

Neiscrpne su te priče, koje čine nezvaničnu istoriju festivala, kako je Nikita Mihalkov došao privatnim, neki bi dobaci li Putinovim avionom, a Kusturica svojim helikopterom (oboje su te godine dobili „Lifku“) da bi se videli na Paliću na šest sati i našli zajedno na pozornici. Mihalkov je sleteo oko pet po podne, plan je bio samo da skokne u hotel, da se spremi jer je konferencija za štampu počinjala u sedam. Međutim, na putu do Palića, prolazili su pored Fruške gore, zamolio je domaćine da ipak malo vidi manastire, popio je rakiju i onda je primetio neku svadbu i svratilo je da osmotri atmosferu. Za goste svadbe je veće iznenadenje od mladine haljine i torte bio trenutak kada su shvatili da je Nikita Mihalkov među njima. Više su se slikali sa Mihalkovim nego sa mladencima.

Dragana Mirković (da, da, folk pevačica) jedne godine je došla „majbahom“ da bi se poklonila publici jer je imala epizodu u nekom austrijskom filmu, gde je igrala samu sebe. O tome kako je te 2006. godine Sonja Savić stigla na Palić kada je njen film „Od groba do groba“ pobedio na Paliću nema mnogo tragova. Predsednica žirija koji je ovom ostvarenju Jana Cvitkovića dodelio „Zlatni toranj“ bila je Nedu Arnerić, a Sonja Savić je bila najsrećnija osoba na Paliću, kažu festivalski merači sreće.

Niko ne bira, odnosno svako bira sredstva kako da dode do Palića. Važno je samo da se stigne.

Škotski glumac Brajan Koks, koji je prvi tumačio lik Hanibala Lektora, mnogo pre Entonija Hopkina, dolazio je iz Njujorka preko Londona za Beograd. Jedini uslov je bio da ga u Njujorku odveze limuzina od kuće do aerodroma. Kada je došao na Palić, imao je još jedan zahtev, da mu za doručak donese avokado, što nije bilo lako naći, ali su festivalske službe našle nekog prodavca u Subotici.

Roj Anderson, koji je na Palić došao godinu dana nakon što je kupio Zlatnog

Datum: 05.08.2021

Medij: Nedeljnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Aleksandar Đuričić

Teme: mađarski filmski, dramski, pozorišni umetnici

Naslov: Nekada se iz publike čuje: "A, kako je film težak!" Nije film težak, težak je život..

Napomena:

Površina: 2194

Strana: 34,35,36,37

N | REPORTAŽA FILMSKI FESTIVAL PALIĆ

lava u Veneciji, stigao je vozom jer ima strah od letenja. Iz Švedske je putovao 19 sati i sačekali su ga u Subotici na Železničkoj stanici. Planirao je da ostane tri dana, ali kada je osetio gde se nalazi, produžio je boravak do kraja festivala.

Ken Rasel je ostao upamćen, kako 2009. godine, u svetloplavom odelu, pa-pučama i belim čarapama, svakog jutra šeta pored jezera. Obično bi prvo popio kafu u „Maloj gostionici“ i krenuo bi u svoj dirl. Jednog dana ga dugo nije bilo. Domaćini su bili zabrinuti sve dok im nije javio da je kupio banane, otisao u palički Zoološki vrt gde je satima razgovarao sa jednim majmunom. U londonskom „Tajm-su“ je posle objavio tekst na celoj strani o svojim utiscima sa Palića, o pitomim ljudima pored velike vode koji su ga prigrili kao svog i koji razumeju film.

RUŽIĆINE ŠTAKE

Posebna priča su žiriji, tu zna da bude jako napeto, ali to retko kada ispliva van njihovih krugova. Ipak, jedna epizoda se prepričava.

Nikolaj Nikitin na Paliću se prvi put našao kao član žirija u kome je sedela, ali bukvalno sedela, jer joj je noga bila u gipsu, i Ružica Sokić. Nikitin i Ružica su se toliko posvađali tokom žiriranja, da je ona ustala, zakoračila u tom gipsu i krenula štakama na njega. Jedan od prisutnih je zadržao Ružine štake, a Palički festival Nikitina koji je dugo vremena bio selektor glavnog programa.

Godinama se radilo na tome da Ken Louč kroči na Palić i desilo se da može da

Najposećenija konferencija ove godine je bila kada je u obimnom sastavu stigla ekipa filma „Nečista krv, greh predaka“. Smenjivala su se novinarska pitanja za Dragana Bjelogrlića, Katarinu Radivojević, Andelu Jovanović, sve je teklo, a onda je mikrofon iz publike uzela Mira Banjac, inače redovan gost ovih konferencijskih nešto pita Milutina Petrovića. Ozbiljno se ovde neguje kultura dijaloga

dode baš te godine kada je u Kanu osvojio Zlatnu palmu za film „Vetar koji njiše ječam“. Rekao je da će da dopute se sa suprugom, ponudili su mu biznis klasu od Londona do Beograda, što je odbio rekvirši da se to ne uklapa u njegovo viđenje sveta. Insistirao je da dođe ekonomskom klasom. Divno se proveo uprkos paklenoj vrućini te godine, samo je na rastanku rekao: „Sledeći put kada budem imao film, neće biti potrebe da me zovete dva puta!“

Nešto slično je ove godine izgovorio i hrvatski reditelj Zrinko Ogresta: „Kada god me zovu na neki festival, razmišljam da li treba, imam neke dileme, a kada me pozovu sa Palića, znam da sam napravio vrijedan film.“

Ima i ta legenda da kad god je Ljubiša Samardžić kročio na Palić, počela bi kiša. A ovde kiša zna da bude ozbiljan neprijatelj filma. Videlo se to ove godine na samom otvaranju. Aleksandar Berček je zahvalio na nagradi i rekao: „Dobro je da ste me se setili, ali mogli ste i ranije. Ovo ozbiljno mislim.“ Posle toga se nasmejao i jasno je bilo da to misli ozbiljno.

„Nagrada je sada moja, a festival je vaš“, dodao je Berček i počeo je prvi festivalski film „Dnevnik iz Gvantanama“. Pola sata kasnije nastao je armagedon, spojili su se

nebo i zemlja, letelo je drveće i neki sunčobrani, jezero je podivljalo. Nezapamćena oluja. Crkla je sva oprema za emitovanje filmova na otvorenoj pozornici. Sutradan za doručkom sumirali su se utisci te opasne noći, odlična vest je bila da nikо nije ozbiljnije povređen, da će filmski „specijalci“ brzo zameniti projektore i sve ostalo, i samo se čuo jedan ženski glas: „Tako vam je to kad Berček otvara festival.“

Uvek je opsadno stanje na pozornici kada se prikazuje domaći film; kada je bio „Montevideo“, ljudi su bukvalno sedeli po obodima zidina Letnje pozornice, slično je bilo kada je prikazan „Ajvar“ Ane Marije Rosi, „Sutra ujutru“ Olega Novkovića, „Krugovi“ Srdana Golubovića, a ove godine takav efekat izazvala je „Nečista krv, greh predaka“ Milutina Petrovića.

Ima i jedna mačka, koja svake godine prošeta scenom i dobije aplauz. A ovde je i aplauz poseban, nekako mora da se sačeka, ima taj trenutak tišine dok se ne čuje pljesak. Ne kreće sam od sebe, kao recimo na beogradskim premijerama. Publika ovde gleda i odjavnu špicu do kraja, ako je hladno, imaju čebe, ako je vruće, tu je lepeza.

Poseban je utisak što čim kročite na ovu teritoriju energetski se ubacite u drugu dimenziju, koja nije čak ni samo festival-ska, pre će biti da je festival prihvatio prirodni ambijent - da se živi bez stresa. I da se povezuju ljudi sa različitim podnebjima.

ZETVA

Kada su bile pokidane sve veze između Hrvatske i Srbije, prvi film koji je došao na Palić bio je Brešanov „Kako je počeo rat na mom otoku“, i kada je sreo Raleta Zelenovića, posle dve godine, Vinko je rekao: „Nikada mi neće biti jasno ko se više uplašio, ja koji sam ti dao film ili ti koji si ga prikazao.“ Tako se ovde odomačio i slovenački i mađarski film, stvorila se dobra atmosfera koja se prelila i na druge festivale.

Godine 2017. je festival na Paliću dobio nagradu Asocijacija filmskih festivala za najbolji festival posvećen evropskom filmu na teritoriji Evrope, iako zvanično nismo u onome što se danas zove Evropa. U šali Rale Zelenović kaže: „Kada postaneš članica Evropske unije, moraće da se menja koncept, neće više biti potrebe da prikazujemo evropske filme.“

Miša Mogorović, programski direktor festivala, smatra da je posebna vrednost što je ovo festival starog kova.

Datum: 05.08.2021

Medij: Nedeljnik

Rubrika: Bez naslova

Autori: Aleksandar Đuričić

Teme: mađarski filmski, dramski, pozorišni umetnici

Naslov: Nekada se iz publike čuje: "A, kako je film težak!" Nije film težak, težak je život..

Napomena:

Površina: 2194

Strana: 34,35,36,37

„Kada smo počinjali, to je više bila nostalgija za zlatnim vremenima jugoslovenske kinematografije i festivalima kao što je bila Pula. To je bilo u trenutku kada jedna zemlja nestaje i srpski profesionalci ostaju bez mesta gde se filmovi prikazuju i prezentuju. Tada su se tražile nove lokacije, tako su nastali mnogi naši festivali. Palić je kroz svoj razvojni put imao mnogo programskih dilema, ali je u svojoj biti uvek bio festival starog kova gde filmovi dolaze sa autorima koji ostvaruju kontakt sa publikom. Nismo nikada imali, ono što većina festivala neguje, predstavljanje biznis projekta ili neku posebnu hijerarhiju kako se ponašaju filmske zvezde, gosti ili novinari. Svako radi ono što mu prija.“

A sve je počelo 1993. godine, neposredno pošto su nam Ujedinjene nacije uveli sankcije, koje su se ticale i kulture.

„Vrlo teško je bilo obezbediti film, 35-milimetarska kopija je trebalo da se uveze u zemlju. Sve se radilo preko ličnih poznanstava i veza. Pošto obezbedimo prava, obično bi stizao hard-disk, kutija od 30 kilograma koja je trebalo da prode carinsku kontrolu i sve procedure. To je bila ozbiljna špeditorska uvozno-izvozna logistika. A festival je kao žetva. Dešava se jednom godišnje, treba da ga organizujete, uočite šta su slabosti i da ih unapredite sledeće godine. A ovaj naš, kao i žetva, često zavisi i od vremenskih prilika. Tajna uspeha nekog festivala je da se održi i unapređuje u kontinuitetu. Mi smo na tom putu“, kaže Mogorović.

Festival ne čine samo filmovi već i sve ono što se zbiva okolo, a toga je mnogo. Koncerti, radionice, izložbe, celodnevno-večernji koloplet filmova i zabave. No stres festival. A i glamur na šumski način. Ljudi se sređuju za večernje projekcije kao što su se nekada spremali jednom nedeljno za večeru u restoranu. Ima tu i neke dekadencije jer takav je ceo prostor, austrougarsko odmaralište koje nije samo sačuvano u arhitektonskom smislu već i u duhovnom. Kada dodete na Palić, stigli ste u oazu tišine u koju festival unosi malo buke, mnogo žamora i smeha. Gledate filme u šumi i ako volite, plešete u šumi.

MILENA

Posebna delicija su konferencije za štampu, tačno u podne. Konferencije za štampu su po svojoj prirodi jedna od dosadnijih stvari na svetu, i za govornike i za novinare. A tek za gledaoce. Zaogrnuti su nekakvim formalnim tonom, uštogljeni,

vremenski ograničene. Prosto su dosadne. Ukoliko se ne najavljuje vanredno stanje ili ih političari ne prisvoje kao pozornicu za stand-up. Tada su već mučne.

I to bi po svoj prilici trebalo da bude najbesmislenija stvar koju u podne možete da radite na jezeru. Ali ovde stvari stoje malo drugačije. Ima jedan dobar tip, Ivan Arandelović, koji to umešno radi. Mikuje i mingljuje među filmskim ljudima koji su tek pristigli ili već žure na neko prevozno sredstvo, a prode tu nekada za sat i po više od 30 govornika. Najposećenija konferencija ove godine je bila kada je u obimnom sastavu stigla ekipa filma „Nečista krv, greh predaka“. Smenjivala su se novinarska pitanja za Dragana Bjelogrlića, Katarinu Radivojević, Andelu Jovanović, sve je teklo, a onda je mikrofon iz publike uzela Mira Banjac, inače redovan gost ovih konferencija, da nešto pita Milutina Petrovića. Ozbiljno se ovde neguje kultura dijaloga.

S obzirom na to da Palić ima 28 godina, odnegovao je i svoju decu. Đorđe Zelenović, osim što je zakonito dete Vesne i Radoslava Zelenovića, jeste i dete Palićkog festivala. Prvi put je došao pred polazak u gimnaziju i ostao je do danas, gledajući filme i radeći sve i svašta oko festivala. Njemu je kao klincu bilo jako čudno kada je na prvom festivalu usred filma na letnjoj pozornici pala kiša i njegova ekipa iz Beograda je skočila kao po komandi da ne pokisne, dok je ostala publika samo izvadila kišobrane i kabanice i nastavila da gleda. Tada je naučio da se film gleda do kraja.

Rale Zelenović, njegov otac, ali i otac ovog festivala, prekaljeni filmski vuk, seća se kada je došao prvi put, imao je rok od mesec dana da spakuje nešto što treba da bude filmski festival. Jedva su se probili do zapuštenе Letnje pozornice, proveravali su da li rade projektori, da li je ozvučenje upotrebljivo, i kada su pomislili da je sve pod kontrolom, usred filma „Kazablanka“ je odjednom krenula sa filmskim zvukom da se meša muzika sa nekog rada.

„Počelo se doslovno od nule. Išli smo korak po korak i idemo dalje“, kaže Zelenović stariji. „Ono što me je tada kupilo da uđem u ovu priču bilo je da imamo rok od deset godina da se izborimo za koncepciju festivala. Svašta smo probali, da budemo i nacionalni i internacionalni, menjali smo žirije, dosta smo eksperimentisali. Kada je taj rok prošao, 2003. godine, seli smo da

vidimo kuda dalje i ustavili smo da treba da bude festival evropskog filma. To je bila dosta šokantna odluka, sa svih strana se čulo: ‘A ko će to da gleda?’ Znali smo i mi da je takav repertoar samo za ozbiljne filmofile, čak i kada je besplatna projekcija u Beogradu ne dode mnogo ljudi. Međutim, prostor i struktura ovog stanovništva su obećavali da bi ta ideja mogla da prođe. I prošla je. Prodato su stotine i stotine karata za razne evropske filme. Nekada se iz publike čuje: ‘A, kako je film težak!’ Nije film težak, težak je život, a ovo je samo pogled kroz kameru koji oslikava kako u tom trenutku izgleda Evropa. To je bio veliki dobitak. I sada je.“

Ima i jedna posebna veza između ovog festivala i jedne filmske boginje. Reč je o Mileni Dravić. Bila je prvi dobitnik nagrade „Aleksandar Lifka“, 2000. godine, bila je počasna predsednica Saveta festivala, a na Letnjoj pozornici je bio i njen poslednji izlazak pred publiku.

Te 2018. godine je došla da primi počasno priznanje, zlatnik. Već joj bilo ozbiljno narušeno zdravlje, dobijala je terapiju u hotelskoj sobi. Nije joj bilo dobro, rekla je tog dana Raletu Zelenoviću da nije sigurna da će moći do pozornice. Ipak, postoji ta fotografija kako i lagano i teško hoda do mikrofona. Naravno, odmah su krenule ovacije. Desetak minuta je, kažu festivalski merači, trajao aplauz. Ona je stajala i klanjala se, a potom je održala božanstven govor. Kada je sišla sa scene, bila je osvežena i srećna, kao da je odjednom ozdravila. Okrenula se ka Raletu: „Zar ti nisam još danas rekla da mogu dva i po sata da stojim na sceni?“

Posle je cela ekipa otišla na večeru u „Malu gostoniju“. U jednom trenutku Milena je počela da se domundava sa konobarima. Za stolom su se smenjivale festivalske priče i odjednom se začula muzika, koju je Milena naručila. Ustala je i krenula da pleše. Gosti su je zadržali gledali. Za jednim stolom sedeo je Brajan Koks. Ustao je i on i krenuo je da pleše sa Milenom. Tu gotovo filmsku scenu kako Milena i Brajan igraju i danas neki preprćavaju i obično se uštinu, da znaju da nisu sanjali. Kada je pošla ka hotelu, Milena je rekla Raletu: „Ovo je bio moj poslednji ples, kada se sve ovo završi, ja više neću moći.“

Ipak, izgleda da Milena Dravić i dalje pleše iznad paličke šume i svojom aurom čuva ovaj festival. ■